

tuto činnost už vyřadit, a někdy i přišla z oběda dřív, jen abychom si několikrát zahrály. Jenže přes všechnen její zájem se atmosféra při hře změnila. Nějakou dobu jsem si pořádně neuvědomovala, o co jde. Pak mě jednou odpoledne napadlo, že ji nechávám vyhrát schválně. Často. Při pohledu na skóre na tabuli jsem si uvědomila, že „často“ už je hodně dlouho. Podvědomě jsem se bála nechat ji prohrát.

Když mi to došlo, měly jsme zrovna rozehranou partičku. Okamžitě jsem začala uvažovat, z jakého důvodu jsem si to právě v tuto chvíli uvědomila. Pozorovala jsem ji. Lori se soustředěně hrbila nad kartami. Hledat stejná písmena byl pro ni stále těžký úkol. Vraštila obočí, až se jí dělala vráska, oči měla pozorné.

„Teď vyhraju já,“ řekla jsem potichu takovým tónem, aby bylo jasné, že jde o legraci.

„To teda ne.“ Ona to jako legraci rozhodně nebrala.

„Co když ano?“

Na chvílku se rozhostilo ticho. Lori ke mně zvedla oči a já v nich v tu chvíli uviděla ten neznámý rozdíl. Pouhý záblesk, ale já ho stejně viděla. Pak se na mě usmála svým odzbrojujícím způsobem jako stará dobrá Lori: „To bych ti neradila.“

Tu hru jsem skutečně nevyhrála já, ale ona. Jak se hra blížila k závěru, téměř jsem vytáhla vítěznou kartu. Věděla jsem, kde je, ale nechtěla jsem si to přiznat. Zbaběle jsem z toho vycouvala. Něco se mezi námi měnilo a já nechtěla vědět, co to je.

Jak dny mýjely a já s Lori dál hrála karty nebo ji pozorovala, když byla s ostatními dětmi, pořád jsem se odhodlávala, že se tomu postavím čelem a vynesu tu bezejmennou věc na povrch, kde se na ni pořádně podívám. Jenže pokaždé, když už jsem to chtěla udělat, rozmyslela jsem se. Vždycky se vynořilo něco, co jsem mohla využít jako záminku k tomu, abych od záměru upustila. Při našich hrách jsem až do poslední karty plánovala, že vyhraji. Dokonce jsem si před vyučováním promíchala balíček, abych si svoje podvodné prohrávání ztížila. Ale stejně jsem na konci zbaběle povolila.

Myslím, že ve skutečnosti jsem už věděla, co se děje, ale nechtěla jsem se s tím smířit. Stále jsem chtěla věřit, že Loriin stav se

zlepší. Že jí naše tvrdá, soustavná práce pomáhá. Že odpolední pobyt u mě ve třídě stačí ulevit jejímu stresu. Že už jen moje láska něco změní. Že má ze sebe lepší pocit. Že to dokáže, i když bude mít potíže se čtením. Byla příliš silná a já se příliš tvrdě snažila, než aby to dopadlo jinak. Chtěla jsem tomu zoufale věřit, i když jsem v hloubi duše věděla, že to není pravda. Bylo to jako žít s obětí rakoviny.

„Tentokrát vyhraju,“ prohlásila jsem.

„Hmm, hmm,“ zahučela, aniž zvedla oči. Celý týden se neobtěžovala zaznamenat naše skóre na tabuli. Jenom hrála. Bylo to pro ni jako droga. Byla posedlá tím, aby si aspoň několikrát zahrála.

„Už dlouho jsem nevyhrála. Nemyslíš, že si zasloužím vyhrát?“

„Ne.“ Stále nezvedla hlavu. Vyložila M vedle N. „Jsi na řadě.“

„Lor, ty k sobě nepasují. Vidiš? Podívej se na ně.“

„Ale ano, pasují.“

Názorně jsem jí ukázala, kde je problém. Přejížděla jsem po písmenech sem a tam, až jsem ji nakonec přesvědčila, že nejsou stejná.

Zamračila se: „Jenže já nemám žádnou další, která by k ní pasovala.“

„Vezmi si to,“ vrátila jsem jí karty do ruky. „Drž si je, dokud je neposkládáš do dvojic.“

„Nééé,“ protestovala. „Nemám žádné další, které k sobě pasují. Chci, aby pasovaly tyhle. Nech je ležet. Počítají se.“

„Ne, nepočítají, Lor. Vezmi si je zpátky.“

Moje neústupnost ji začala rozčilovat. Schytala jsem velice zlý pohled. „Nech je ležet, Torey. Nevýhraju, jestli mi je nenecháš. Máš míň karet než já.“

„To by byl podvod. Celou hru to zkaží.“

„Mně je to fuk. Nech je ležet.“

Nechala jsem je ležet. A měla jsem na sebe vztek. Chvíli jsme hrály mlčky.

Pak se to stalo. Vytáhla jsem vítěznou kartu, na níž bylo X, které se shodovalo s X, které jsem už měla v ruce. Byla to moje poslední

karta. Celou dlouhou vteřinu jsem tu kartu, již jsem právě zvedla ze stolu, jen držela a hleděla na ni. Teď, anebo nikdy.

Lori se na mě podívala, když jsem na tak dlouho strnula. Myslím, že už věděla.

„Mám svoje X,“ řekla jsem rázně. Musela jsem, jinak bych ztratila kuráž. „Hele, vidíš?“ Položila jsem na stůl svoji poslední dvojici. „Nic mi nezbylo.“

Tváří jí prolétl naprosto nečitelný výraz. Ticho, které se kolem nás rozhostilo, bylo tak hmatatelné, že Tom i Claudia zvedli hlavu. „Co tam děláte, lidi?“ zeptal se Tomaso.

Lori se po tvářích koulely slzy. Oči se jí zaplnily obrovskou, bolestnou křivdou: „Tos přece neměla, Torey. To není fér. Vyhrát jsem měla já.“

„Je to jenom hra, Lor. Jenom hrajeme karty, pamatuješ?“

Bolest se proměnila ve zlost a Lori jedním prudkým pohybem smetla karty ze stolu. Pšá! Všude se třepotaly papíry. „Jak to, že jsi na mě tak zlá? Máš přece nechat vyhrát *mě!*“ Pak se hlasitě rozplakala, sklonila hlavu a útlá ramínka se třásla: „To není spravedlivé. To není spravedlivé. Nikde jinde na světě, jenom tady jsem něco vyhrála, a teď mě ani ty nenecháš. Nenávidím to!“ A kopl do stolu.

Tak. A měla jsem to. Seděla jsem bez pohybu, neschopná slova. Stejně jsem nemohla nic jiného dělat. Otevřela jsem skříňku jako Pandora, na rozdíl od ní jsem však asi od začátku věděla, co v ní najdu. A že ji musím otevřít. Avšak co teď budu dělat, to jsem netušila.

Pozvala jsem Claudiiny rodiče na neformální schůzku. Chtěla jsem je seznámit s tím, jakým výukovým programem se řídím, jelikož úspěch byl pro tuto rodinu velmi důležitý. Oplátkou jsem se chtěla dozvědět, co mají s Claudií a jejím dítětem v plánu, abych s nimi mohla sladit svoje počínání po dobu, co bude Claudia u mě.

Ze všech rodičů, co jsem dosud poznala, byli ti Claudiini nejméně sdílní. Ne že by nemluvili. To zdaleka ne. Otec byl zpupný, arogantní chlapík, který očividně miloval zvuk vlastního hlasu. Matka spěšně vyplňovala sebemenší pauzu, pokud v rozhovoru nečekané

nastala. Jenže nic z toho, co řekli, nemělo žádnou hodnotu. Už to samo o sobě mi leccos napovídalo.

Byla jsem zvyklá jednat o dětech ve svých třídách s nejrůznějšími lidmi. Za ta léta jsem měla před sebou za stolem děkany vysokých škol, kandidáty Nobelovy ceny a uznávané umělce, stejně jako alkoholiky, prostitutky a bývalé trestance. Všichni však měli stejný problém: narušené děti. Patologie v jejich rodinách byla vždy trýznivě podobná bez ohledu na vzdělání, společenské postavení a peníze. A přiznám se, že jsem raději pracovala s chudými nebo nevzdělanými lidmi. Problém s rodinami s lepším vzděláním tkvěl v tom, že více uhýbaly.

Stejně to bylo s Claudiinou rodinou.

Otec byl skutečný mizera. Přes všechnu inteligenci neměl o nějakém lidském přístupu ani ponětí. „Víte,“ spustil, „Claudia někdy přijde domů a vypráví mi o téhle třídě. Prý jí dáváte na starost jiné děti.“
Překlad: Nemáš je snad učit ty?

„Vyprávěla mi, že musí pracovat s jedním... černým dítětem.“

Překlad: Teď už víš, co si myslím o černých.

Přikývla jsem: „Ano, to je Boo.“

„Vyrozuměl jsem, že je to autistické dítě. Četl jsem o autismu. To je nevyléčitelné, že?“ *Překlad:* Ten kluk je blázen.

„Říkala, že musí pracovat s tím malým černým autistickým klukem. Že jste ji o to požádala.“

„Ano, to je pravda,“ řekla jsem. „Namítala proti tomu něco?“

Cukl ramenem: „No, ani ne. Jenom mi o tom povídala.“ *Překlad:* Námitky mám já.

„A říkala, že je tu ještě jeden chlapec. Od sezonních dělníků. Který skutečně pracuje na polích.“ *Překlad:* Teď víš, co si myslím taky o Mexikánech.

„Tomaso už na polích nepracuje,“ vysvětlila jsem. „Nevynechá ve škole ani den. Je to jeden z nejlepších žáků, jaké jsem kdy měla.“

Otec zamýšleně přikývl a chvíli si to přebíral. Pak se ke mně naklonil přes stůl a snížil hlas skoro do šepotu: „Snad tyhle děti nejsou nebezpečné, že ne?“

Také jsem se k němu naklonila. „Ne,“ zašeptala jsem rozhořčeně. „Moje děti nejsou nebezpečné.“

„Aha,“ řekl. „No dobře, ale co jejich chování? Vypadají hodně divně. Nehrozí nám, že se tu Claudia něco z toho naučí? Jestli pracuje s tím malým barevným klukem, nepochytí od něho nějaké ty jeho manýry? Víte, do dneška jsme platili spoustu peněz, abychom ji udrželi na dobré škole. Byl bych hrozně nerad, kdyby tu něco chytila.“

Měla jsem pocit, že si zasloužím medaili za zdvořilost. Jediný člověk, který by si ji zasloužil ještě víc, byla Claudia – za to, že žila s tímhle pánem, a přesto z ní vyrostla tak milá dívka.

„Ne,“ odpověděla jsem co nejslušněji. „Nemusíte se strachovat. To, co mají ostatní děti, není nakažlivé.“

„No dobře. Opravdu mi to dělalo starosti. Určitě mě chápete.“

Matka vypadala jako docela milá osoba, až na to, že vůbec nemluvila, jen vyplňovala pauzy v hovoru. Každá odmlka ji zřejmě vyděsila, takže pokaždé přispěchala s nějakým nejnepříjemnějším komentářem. Hodně se usmívala a přikyvovala, jako by měla hlavu na provázku a vodil ji loutkář. S Claudií musely tvořit dvojici za všechny drobné.

Pracovala sice jako učitelka umění na vysoké škole a zastávala tu pozici několik let, ale mně se jevila jako typická žena v domácnosti, ušlápnutá, nenaplněná, pohlcená prací kolem dětí a domova.

Ani jeden z rodičů moc nepřemýšlel o tom, co bude Claudie s dítětem dělat. Vodili ji na těhotenské prohlídky, ale nemínili ani uvažovat o návrhu, že by Claudii mohlo prospět psychologické poradenství, aby se s dítětem a svými ostatními problémy vyrovnala. Když jsem to navrhla, otec se rozzuřil. Jeho dítěti nic není! Za všechno může ten kluk. Copak nevím, že Claudii prakticky znásilnil? Navrhla jsem tedy, že by možná potřebovala pomoc, aby se vyrovnala se znásilněním. Bryskně mi sdělil, že jsem s těmi bláznivými dětmi pohromadě už moc dlouho, když si můžu myslet, že jeho dcera potřebuje psychologa. A prý není nijak nadšený z toho, že ji má v téhle třídě. Má docela chuť vzít ji ze školy úplně a najmout pro ni domácího